

CZU 821.135.1.09-343"18"(092)

**PETRE ISPIRESCU „ÎMPĂRAT AL BASMELOR ” –
190 DE ANI DE LA NAȘTERE**

190TH BIRTHDAY OF PETRE ISPIRESCU, „KING OF FAIRY TALES”

Veronica BARBAROȘ, Natalia LUCHIANCIUC

Abstract: *This article is dedicated to the 190th birthday of Petre Ispirescu, Romanian folklorist and storyteller. In this paper are listed publications with and about author from the collection of USARB Scientific Library, which reflects the creation left by the folklorist to his contemporaries, but also to future generations.*

Keywords: *Petre Ispirescu, aromanin folclorist, storyteller, anniversary, BȘ USARB collection, generation*

Opera lui Petre Ispirescu este o perlă prețioasă în șiragul moștenirii noastre literare. Circulând pe cale orală, reproduse în cărțile de școală, publicate în numeroase ediții, scriile sale pline de optimism și înțelepciune populară s-au bucurat de prețuirea oamenilor. Zeci de mii de exemplare sunt răspândite și popularizate cu dragoste. Aceasta este răsplata poporului liber, care știe să prețuiască cum se cuvine pe aceia care s-au făcut purtătorii năzuințelor sale.
(Ion Stavaruș)

Petre Ispirescu, editor, folclorist, povestitor, scriitor și tipograf român s-a născut într-o familie modestă, din București, în mahalaua Pescăria Veche. Tatăl său a fost frizer, dar darul povestirii l-a moștenit de la mama sa, care provenea din Transilvania. Nu s-a lăsat învins de greutate și, datorită felului său de a fi, datorită muncii sale a fost apreciat și sprijinit de dascăli, prieteni, de scriitori celebri și oameni de valoare ai literaturii române. Fără să fi avut avere, poziție socială sau școala pe care alții au avut-o a reușit în viață, a rămas un nume cunoscut posterității și ne-a înfrumusețat tuturor copilăria.

A avut 10 copii și a pus pe picioare tipografii, asociații. A plecat de la cele nici 4 clase absolvite și a ajuns director de ziar, patron, scriitor. Poate nu s-a gândit că va rămâne cunoscut mai ales pentru poveștile sale. Dar noi toți am ajuns, datorită lui, să le citim și să le îndrăgim. Le-a scris și publicat în ziare și reviste accesibile publicului larg, pentru a putea să fie citit de lume, pentru a putea, într-un fel, să educe și să servească spre pildă și învățătură celor care le citeau. El însuși a fost un model demn de urmat.

Activând ca director general la tipografia jurnalului „Naționalul” a avut ocazia să întâlnească în redacția tipografiei mulți oameni de cultură ai vremii, i-a cunoscut pe Nicolae Filimon, Ion Ghica, D. Bolintineanu și a lucrat cu Ion Ionescu

de la Brad, care tipărea în aceeași tipografie „Țăranul Român”, în ale cărui pagini și-a publicat și Ispirescu întâiul său basm „Povestea lui Făt-Frumos” sau „Tinerete fără de bătrânețe și viață fără de moarte”.

Tot în această gazetă a mai publicat încă cinci basme, din care primele trei le-a retipărit, tot în 1862, într-o broșură intitulată „*Basme sau legende populare*.” Astfel s-a pus temelia celei mai frumoase colecții de basme populare românești. Timp de un deceniu, autorul nu a publicat nici un basm.

În 1872 apare cea de-a doua serie de basme: „*Legende sau basmele românilor*”, „*Ghicatori și proverburile*” cu prefață de B. P. Hașdeu. Cu un an mai târziu scoate de sub tipar la marea tipografie a Laboratorilor români „*Snoave sau povești populare*”. În 1876 apar „*Isprăvile și viața lui Mihai Viteazu*.” În 1879 sub influența lui A. I. Odobescu imprimă volumul „*Din poveștile unchiului sfătos*” - basme păgânești. Cu trei ani mai târziu publică principala operă a vieții sale „*Legende sau basmele românilor*”, adunate din gura poporului, unde figurează 37 din cele mai frumoase basme, cu o prefață de Vasile Alecsandri.

În 1882 a publicat volumul „*Legende sau basmele românilor*”. Ultimul basm tipărit de Petre Ispirescu a fost „*Sarea în bucate*” în luna noiembrie 1887 în „*Revista Nouă*”, fiindcă în dimineața zilei de 21, aceeași lună un atac de congestie cerebrală l-a frânt pentru totdeauna. Mai puțin răsplătit pe timpul vieții sale, Ispirescu a ajuns să fie, așa cum spunea Alecsandri, „citit de toată lumea, basmele și legendele lui fiind unele din cele mai cunoscute și îndrăgite de toți copiii”. Este cunoscut mai ales datorită activității sale de culegător de basme populare românești pe care le-a repovestit cu un har remarcabil.

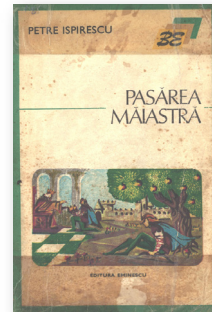
Utilizatorii Bibliotecii Științifice USARB beneficiază de opera renumitului scriitor, folclorist și povestitor român Petre Ispirescu, care a salvat de la dispariție și uitare inestimabile comori ale epicii populare românești. Una dintre cele mai valoroase cărți ale sale în colecția BȘ USARB sunt „*Basme alese*” tipărită la București 1933. Basmele din publicația dată sunt extrase din volumul editat de Ispirescu în 1882. O altă operă importantă a scriitorului Petre Ispirescu este „*Legende sau basmele românilor*” Vol. 1, București editura „Ancara”. Volumul reprezintă un studiu asupra lui Petre Ispirescu, cuprinzând: Vasile Alecsandri despre Petre Ispirescu. Al. Odobescu despre Petre Ispirescu. Barbu Delavrancea despre Petre Ispirescu precum și scrisori inedite ale folcloristului. În introducere Eugen Lovinescu menționează „Publicând *Legende sau Basmele Românilor*” ale lui Petre Ispirescu într-o ediție de de trei volume, punem și valoarea culegerii de basme și datele mai însemnate ale vieții modestului „culegător tipograf” sub auspiciile a trei mari scriitori...”

Volumele sunt localizate în fondul rar al serviciului Organizarea, conservarea colecțiilor, acestea fiind donate bibliotecii de către Dan-George Dimitrescu.

O altă lucrare a folcloristului ce datează din 1965 este „*Basme*” cu prefață și note de Corneliu Bărbulescu tipărită la editura Tineretului, colecția Biblioteca școlarului. Această operă a fost reeditată și în anul 1969. Traducătorul, folcloristul Corneliu Bărbulescu menționează: „*Basmele lui Ispirescu, deși sunt profund populare prin esență și formă, s-au impus alături de capodoperele literaturii scrise, demonstrând vigoarea și calitatea creațiilor artistice izvorâte*

din experiența de viață, din tradițiile și năzuințele maselor populare. De la tipărirea celui dintâi basm al lui a trecut peste o sută de ani, și basmele i-au fost citite până acum de toate generațiile de școlari, au fost de multe ori punctul de plecare în vorbirea vie, au fost de multe ori exemple pentru scriitori, au însoțit pas cu pas dezvoltarea culturii limbii românești.”

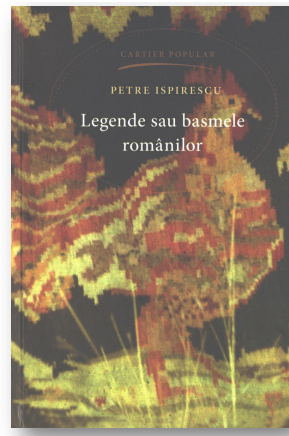
„Pasărea măiastră”: Povești alese din „Legende sau basmele românilor” este o altă creație inedită a tipografului Petre Ispirescu, apărută la București editura „Eminescu” în anul 1974 cu o prefață de Ion Roman. Cartea face parte din colecția particulară „Mircea Druc”.

În 1981 și 1986 la editura „Minerva” au fost reeditate lucrarea „Basmelor românilor” cu postfață și bibliografie de Viola Vancea, susținând: „Antologia de față a urmărit o relevare a tensiunii dramatice dintre real și fantastic, dintre imaginar și realitatea diurnă, dintre etic și impulsul, aspirația gratuității confundându-se, suprapunându-se impulsului creator, demiurgic.”

Editura „Hyperion” în 1991 și 1993 reeditează volumul de „Basmelor” cu cuvânt înainte de Virginiu Ene, remarcând că „Imensul număr de basme și celelalte creații populare, culese în trecut sau recent, dovedesc, fără putință de tăgadă, înțelepciunea poporului, faptul că folclorul este un izvor nesecat de apă vie, din care își trage seva literatura cultă, iar teoria care susține că, odată cu dezvoltarea civilizației, literatura populară va dispărea, nu are nici o valabilitate, că folclorul are o tinerețe fără bătrânețe și o viață fără de moarte.”

Cea mai recentă scriere a marelui folclorist Petre Ispirescu în Biblioteca Științifică USARB este volumul „Legende sau basmele românilor” Ed. a 5-a., Chișinău: Cartier, 2017. Vasile Alecsandri în prefață menționează: „A te interesa de aceste basme feerice este un lucru natural; a le feri de nimicirea la care ar fi expuse cu timpul este o dorință patriotică; însă a ști de a le păstra naivitatea poetică a graiului povestitorilor de la șezători este o operă din cele mai meritorii. Acest merit l-ai avut d-ta, domnule Ispirescu, eu te felicit cu toată sinceritatea unui admirator al poeziei poporului nostru pentru modelul iscusit cu care ai cules și ai publicat importanta colecție ce ai întreprins cu multă osteneală și mari sacrificii.”

„Pasărea măiastră”: Povești alese din „Legende sau basmele românilor” este o altă operă inedită a tipografului Petre Ispirescu, apărută la București editura Eminescu în anul 1974 cu o prefață de Ion Roman. Cartea face parte din colecția particulară „Mircea Druc”

„Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte” prefață și post față de Constantin Mohanu-Lovișteanu. Susținând: „O prețuire maximă acordă Eminescu primului basm publicat de Petre Ispirescu: „Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte”, despre care crede că importanțizează unul din miturile cele mai semnificative din câte a păstrat poporul nostru, „geniul neîmbătrânit al istorie noastre.”

„Basmеle lui Ispirescu, deși sânt profund populare prin esență și formă, s-au impus alături de capodoperele literaturii scrise, demonstrând vigoarea și calitatea creațiilor artistice izvorâte din experiența de viață, din tradițiile și năzuințele maselor populare. De la tipărirea celui dintâi basm al lui a trecut peste o sută de ani, și basmele i-au fost citite până acum de toate generațiile de școlari, au fost de multe ori punctul de plecare în vorbirea vie, au fost de multe ori exemple pentru scriitori, au însoțit pas cu pas dezvoltarea culturii limbii românești.” Corneliu BĂRBULESCU.

Referințe bibliografice:

1. ANGHELESCU, Mircea. *Întroducerea în opera lui Petre Ispirescu*. București: Ed. Minerva, 1987. 144 p.
2. ISPIRESCU, Petre. *Basme, legende, snoave*. București: Ed. Doina, [S. a.], pp. 9-14. ISBN 978-9193-18-8.
3. ISPIRESCU, Petre. *Legende sau basmele românilor*. Chișinău: Ed. Cartier, 2017, pp. 5-6. ISBN 978-9975-86-126-7.
4. MOHANU-LOVIȘTEANU, Constantin. In: *Tinerete fără bătrânețe și viață fără moarte*. Chișinău: Ed. Prut-Internațional, 2006, pp. 5-14. ISBN 978-9975-69-104-8.
5. STĂVARUȘ, Ion. *Prăslea cel voinic și merele de aur*. Bucureștii: Ed. Pentru lit., 1962. pp. 5-6.
6. <http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A6775/pdf>
7. <https://www.ro.biography.name/scriitori/8-romania/138-petre-ispireescu-1830-188>
8. <https://bibliotecaalexandrudonici.wordpress.com/2017/11/20/petre-ispireescu-un-imparat-al-basmelor/>
9. <https://bibliodevafiliala3.wordpress.com/2012/11/27/petre-ispireescu-la-125-de-ani-de-la-trecerea-in-nefiinta>